

ILMA-ALUKSEN OHJAAMOMIEHISTÖN LENTO- JA TYÖ- AIKARAJOITUKSET – MUU LENTOTOIMINTA KUIN LENTOKONEILLA HARJOITETTAVA KAUPALLINEN ILMAKULJETUS

Tämä ilmailumääräys on annettu ilmailulain (1242/2005) 60 §:n nojalla ja ottaen huomioon Euroopan lentoyhtiöiden liiton (AEA), Euroopan kuljetustyöntekijöiden liiton (ETF), Euroopan ohjaamomiehistöyhdistyksen (ECA), Euroopan alueellisten lentoyhtiöiden yhdistyksen (ERA) ja Kansainvälisen tilauslentoyhtiöiden järjestön (IACA) tekemän, siviili-ilmailun liikkuvien työntekijöiden työajan järjestämistä koskevan eurooppalaisen sopimuksen täytäntöönpanosta annetun neuvoston direktiivin 2000/79/EY.

1 SOVELTAMISALA

1.1 Tätä ilmailumääräystä sovelletaan suomalaisen lentotoimintaluvan nojalla muulla ilma-aluksella kuin lentokoneella harjoitettavaan kaupalliseen ilmakuljetukseen.

Huom. Lentokoneilla harjoitettavaa kaupallista ilmakuljetusta koskevat vaatimukset on esitetty yhteisöainsäädännössä ja sitä täydentävissä kansallisissa määräyksissä (katso ilmailumääräys OPS M3-15).

1.2 Tätä ilmailumääräystä sovelletaan myös silloin, kun harjoitetaan lentotyötä suomalaisen lentotyöluvan nojalla, sekä luvanvaraisessa lentokoulutuksessa pois lukien kerhomuotoinen harrasteilmailutoiminta.

Huom. Tässä ilmailumääräyksessä asetetaan lentoturvallisuuden kannalta tarpeellisiksi katsotut lento-, työ- ja lepoaikoja koskevat vaatimukset. Tämä määräys ei korvaa yleistä työaikalainsäädäntöä, vaan ainoastaan täydentää sitä.

2 MÄÄRITELMÄT

Lentoaika. Lentokoneen lentoajalla tarkoitetaan tässä määräyksessä kokonaisaika, joka alkaa, kun lentokone ensimmäisen kerran lähtee lentoonlähtöä varten liikkeelle, ja päättyy, kun lentokone lennon päätyttyä lopullisesti pysähtyy (ns. block time). Helikopterin lentoajalla tarkoitetaan tässä määräyksessä kokonaisaika, joka alkaa, kun (lentoa varten käynnistetyn) helikopterin roottorin lavat alkavat pyöriä, ja päättyy, kun helikopteri lennon päätyttyä lopullisesti pysähtyy ja roottorin lavat pysähtyvät.

Työaika. Työajalla tarkoitetaan tässä määräyksessä lentotoiminnan harjoittajien palvelukseen käytettyä aikaa. Työaika lasketaan

alkavaksi siitä, kun miehistön jäsen aloittaa lennonvalmistelun, kuitenkin vähintään yksi tunti ennen suunniteltua lentoonlähtöaika. Työaika lasketaan päättyneeksi silloin, kun miehistön jäsen on vapaa tehtävistä lennon jälkeen, kuitenkin aikaisintaan 30 minuuttia lennon päättymisestä lukien. Työaikaan luetta myös sellainen lentotoiminnan harjoittajan palveluksessa tehty työ, joka ei liity suoranaisesti lentotehtävään, kuten esimerkiksi toimistotyö, ilma-aluksen tarkastukset, kuorumaus, huoltotoimenpiteet, lentotoiminnan harjoittajan järjestämä koulutus ja koulutus-työ. Matkustus- ja lepoaika työpäikalle ja sieltä pois ei lasketa työaikaan kuuluvaksi. Lentojen välinen aika lasketaan työajaksi, ellei miehistön jäsenellä ole mahdollisuutta vuorokaudenajasta huolimatta vähintään kolmen tunnin (lentojen välinen aika vähintään 4,5 tuntia) lepoon sellaisessa paikassa, jossa on käytettävissä peseytymis- ja nukkumismahdollisuudet, kuten lepohuone tai hotellihuone. Päivystyksessä (katso määritelmä) kertyvän työajan laskemisesta helikopterilentotoiminnassa tietyissä tehtävissä määrätään kuitenkin erikseen kohdassa 7.

Tauko. Se työajaksi laskettava aika, jolloin ohjaamomiehistöön jäsen on vapaa kaikista työtehtävistä.

Lepoaika. Lepoajalla tarkoitetaan tässä määräyksessä kahden työaikajakson välistä aikaa, johon ei lasketa kuuluvaksi matkustus- ja lepoaika työpäikalle (lentopaikalle) ja sieltä pois.

Viikkolepoaika. Viikkolepoajalla tarkoitetaan tässä määräyksessä kahden työaikajakson välistä vähintään 36 tunnin pituista yhtämittaista lepoaika.

Päivystys. Päivystyksellä tarkoitetaan tässä määräyksessä ohjaamomiehistöön jäsenten yhtäjaksoista valmiutta tehtävien välittömään aloittamiseen.

Lentoavustaja. HEMS-toiminnassa ohjaajaa avustava ohjaamomiehistön jäsenenä toimiva henkilö, joka täyttää Ilmailuhallinnon asettamat vaatimukset.

3 YLEISTÄ

3.1 Lentotoiminnan harjoittaja on vastuussa lento-, työ- ja lepoaikojen järjestämisestä siten, että tässä määräyksessä asetettuja rajoituksia noudatetaan. Lentotoiminnanjohtajan on valvottava lento- ja työaikarajoitusten noudattamista ja pidettävä kirjaa ohjaajiensa lento-, työ- ja lepoajoista. Tämä kirjanpito on säilytettävä vähintään 12 kuukautta.

3.2 Ohjaamomiehistön jäsen on myös itse vastuussa lento- ja työaikarajoitusten noudattamisesta. Työskennellessään useamman kuin yhden lentotoiminnan harjoittajan palveluksessa ohjaamomiehistön jäsenen on annettava kullekin lentotoiminnan harjoittajalle lento-, työ- ja lepoajoistaan tiedot, jotka tarvitaan tämän määräyksen edellyttämään valvontaan.

3.3 Tässä määräyksessä esitetyt kellonajat tarkoittavat paikallista aikaa.

3.4 Tämän määräyksen kohdat 4 – 6 eivät koske kohdassa 7 tarkoitettua päivystyslunoteista helikopterilentotoimintaa.

3.5 Lento-oppilasta ei katsota tässä määräyksessä ohjaamomiehistön jäseneksi.

Huom. 1 Lento-oppilasta koskevista rajoituksista on määrätty TRG-määräyksissä.

Huom. 2 Tässä määräyksessä asetettujen lento- ja työaikarajoitusten ja lepoaikavaatimusten lisäksi ohjaamomiehistön jäsenellä on ilmailulain 167 §:n nojalla oikeus ja velvollisuus kieltäytyä lentotehtävästä silloin, kun hän sairauden tai väsymyksen johdosta tai muusta sellaisesta syystä ei voi hoitaa tehtävää lentoturvallisuutta vaarantamatta.

4 LENTO- JA TYÖAIKARAJOITUKSET

4.1 Yleiset rajoitukset

Lennot on suunniteltava ja suoritettava siten, ettei seuraavia rajoituksia ylitetä:

- lentoaika toisiaan seuraavien 12 kuukauden aikana saa olla enintään 900 tuntia
- lentoaika 30 päivän jakson aikana saa olla enintään 100 tuntia
- vuotuinen työaika saa olla enintään 2000 tuntia
- vuotuinen enimmäistyöaika on jaettava mahdollisimman tasaisesti koko vuodelle
- työaika toisiaan seuraavien 14 vuorokauden aikana saa olla enintään 100 tuntia

- työaika toisiaan seuraavien 7 vuorokauden aikana saa olla enintään 60 tuntia.

4.2 Lentoaikarajoitukset

Lentoaikarajoitukset yhden ja kahden ohjaajan miehistölle toisiaan seuraavien 24 ja 48 tunnin aikana ovat seuraavat:

Ohjaamomiehistö	Sallittu lentoaika 24 tunnin aikana enintään	Sallittu lentoaika 48 tunnin aikana enintään
1 ohjaaja	8 tuntia	14 tuntia
2 ohjaajaa	12 tuntia	16 tuntia

4.3 Työaikarajoitukset

Työaikarajoitukset yhden ja kahden ohjaajan miehistölle toisiaan seuraavien 24 ja 48 tunnin aikana ovat seuraavat:

Ohjaamomiehistö	Sallittu työaika 24 tunnin aikana enintään	Sallittu työaika 48 tunnin aikana enintään
1 ohjaaja	10 tuntia	20 tuntia
2 ohjaajaa	16 tuntia	24 tuntia

4.4 Taukovaatimukset

4.4.1 Ohjaamomiehistön jäsenille on järjestettävä mahdollisuus taukoihin ja ruokailuun.

4.4.2 Ohjaamomiehistön jäsenen on pidettävä viimeistään 5 tunnin 30 minuutin pituisen työajan jälkeen vähintään 30 minuutin pituinen tauko.

4.4.3 Vaatimukset taukojen järjestämisestä ja pitämisestä eivät kuitenkaan ole voimassa kaupallisessa ilmakuljetuksessa, kun reitillä suoritetaan enintään kaksi laskua niin, että asianomainen ohjaamomiehistön jäsen on ohjaamotehtävissä, eivätkä silloin, kun ihmisten henki tai terveys voisi tauosta johtuvan viivästyksen vuoksi vaarantua.

5 LEPOAIKA

5.1 Lepojaksot

5.1.1 Ensisijaisesti ohjaamomiehistön lepoaika suositetaan järjestettäväksi yölepona kello 22.00-08.00. Mikäli lepoaika tai sen osa pidetään päiväaikana kello 08.00-22.00, on lepoaika pidennettävä 30 minuutilla jokaista tänä aikana pidettäväksi jäänyttä alkavaa lepoajan tuntia kohti.

5.1.2 Vähimmäislepoajat kello 22.00-08.00 ovat seuraavat:

Edellinen työaikajakso enintään 12 tuntia	Vähimmäislepoaika 8 tuntia
yli 12 tuntia, mutta enintään 16 tuntia	10 tuntia

5.1.3 Mikäli suoritetaan aikavyöhykkeitä ylittäviä lentoja niin, että lähtö- ja määrälentopaikan välinen aikaero on 4 tuntia tai enemmän, lentotoiminnan harjoittajan on otettava huomioon aikavyöhyke-erot määrittämällä pidennetty lepoaika.

5.2 Viikkolepoaika

5.2.1 Miehistön jäsenelle on järjestettävä toisiaan seuraavien 7 vuorokauden aikana vähintään yksi viikkolepoaika.

5.2.2 Mikäli kolmen toisiaan seuraavan yön aikana on klo 22.00-06.00 käytetty lentotoimintaan työaika kunakin yönä kolme tuntia tai enemmän, miehistön jäsenelle on järjestettävä viikkolepoaika ennen seuraavaa työaikajaksoa.

6 LENTO- JA TYÖAIKARAJOITUSTEN NOUDATTAMINEN POIKKEUSTAPAUKSISSA

6.1 Jos lennon aloittamisen tai suunnitellun aloittamisajankohdan jälkeen käy ilmeiseksi, että pisin sallittu lento- tai työaika ennalta arvaamattomista syistä ylittettäisiin, ilma-aluksen päällikkö voi päättää lennon suorittamisesta tai jatkamisesta sovittuaan asiasta miehistön muiden jäsenten kanssa. Ylitys ei kuitenkaan saa olla yhtä tuntia pitempi.

6.2 Lentotoiminnanjohtaja voi myöntää poikkeuksia lento- ja työaikarajoituksista välttämättömissä tapauksissa sairaankuljetuslennoille ja viranomaisen toimeksi antamille lennoille. Tällaiset rajoitusten ylitykset on perusteltavina merkittävä lento- ja työaikakirjanpitoon.

6.3 Kun lento- ja työaikarajoituksista on poikettu, on lennon päättymisen jälkeen lyhimmän lepoajan oltava 1,5 kertaa niin pitkä kuin laskettu lyhin lepoaika ilman rajoitusten ylittämistä.

7 PÄIVYSTYKSEN YHTEYDESSÄ NOUDATETTAVAT LENTO- JA TYÖAIKARAJOITUKSET HELIKOPTERILENTOTOIMINNASSA TIETYISSÄ TEHTÄVISSÄ

7.1 Yleiset rajoitukset

7.1.1 Jäljempänä annetut lento- ja työaikarajoitukset koskevat helikopterin ohjaamomiehistön jäseniä päivystysluonteisessa etsintä- ja pelastuslentotoiminnassa (SAR) ja Ilmailuhallinnon määritelmän mukaisessa kiireellisessä lääkintälentotoiminnassa (HEMS), kun ohjaamomiehistö päivystää näitä tehtäviä varten ilman samanaikaisia muita tehtäviä

ja kyseinen lentotoiminta on järjestetty toimintaa ylläpitävän viranomaisen, yhdistyksen tai muun yhteisön kanssa laaditun sopimuksen mukaisesti.

7.1.2 Päivystysaika on luettava kokonaisuudessaan työajaksi. Päivystyksen työajan katsotaan alkavan, kun asianomainen miehistön jäsen aloittaa päivystyksen, ja päättyvän, kun hän lopettaa päivystyksen tai luovuttaa tämän tehtävän toiselle henkilölle.

Ohjaamomiehistön jäsenen työaika saa olla 30 päivän jakson aikana enintään 192 tuntia ja enintään neljä 24 tunnin yhtämittaista jaksoa peräkkäin. Enimmäistyöaika, joka sallitaan 30 päivän jakson aikana, saadaan kuitenkin ylittää enintään 24 tunnilla. Ylitys on otettava huomioon niin, että se lasketaan lisäyksenä seuraavan 30 päivän jakson aikana kertyvään työaikaan. Jos enimmäistyöaika ei täyty, seuraavana työjaksona sallitaan normaalin sallitun enimmäistyöajan ja edellisen työjakson toteutuneen työajan erotuksen verran pidempi työaika. Tämä pidennys saa kuitenkin olla enintään 24 tuntia. Tällaista pidennystä eitarvitse ottaa huomioon lisäyksenä seuraavan 30 päivän jakson aikana kertyvään työaikaan. Vuotuinen enimmäistyöaika on 2000 tuntia ja se on jaettava mahdollisimman tasaisesti koko vuodelle.

Lentoaika toisiaan seuraavien 12 kuukauden aikana saa olla enintään 900 tuntia ja 30 päivän jakson aikana enintään 100 tuntia.

7.1.3 Kun harjoitetaan edellä tässä kohdassa (7.1) tarkoitettua päivystyksen lisäksi muuta tämän määräyksen soveltamisalaan (katso kohta 1) kuuluvaa lentotoimintaa, on noudatettava kohtien 4 – 6 määräyksiä, kuitenkin niin, että päivystyksen ja muun lentotoiminnan työaika saa yhteensä olla enintään 192 tuntia 30 päivän jakson aikana. Päivystyksen aikana suoritettavia viranomaisen tapauskohtaisesti toimeksi antamia lentoja ei kuitenkaan katsota tässä tarkoitetuksi muuksi lentotoiminnaksi.

Esim. Jos päivystetään viisi 24 tunnin jaksoa (120 tuntia) 30 päivän jakson aikana, jäljellä oleva pisin sallittu muu työaika vähenee 72 tuntiin ($192t - 120t = 72t$).

7.2 Lento- ja työaikarajoitukset

7.2.1 Yhden ohjaajan miehistön lento- ja työaikarajoitukset ovat seuraavat:

Peräkkäisten 24 tunnin päivystysjaksojen lukumäärä	Sallittu lentoaika kunkin päivystysjakson aikana enintään	Vaadittu päivystysaika ilman tehtäviä kunkin päivystysjakson aikana
1 jakso	11 tuntia	9 tuntia
2 jaksoa	10 tuntia	10 tuntia

3 jaksoa	9 tuntia	11 tuntia
4 jaksoa	8 tuntia	12 tuntia

Esim. Kolme peräkkäistä 24 tunnin päivystysjaksoa: jokaisen päivystysjakson pisin sallittu lentoaika on 9 tuntia ja jokaisen päivystysjakson vaadittu päivystysaika ilman tehtäviä on vähintään 11 tuntia.

7.2.2 Edellä tarkoitettuun päivystysaikaan ilman tehtäviä ei saa sisältyä sellaistaakaan lentotoiminnan harjoittajan palveluksessa tehtyä työtä, joka ei liity suoranaisesti lentotehtävään, kuten esimerkiksi toimistotyö, ilma-aluksen tarkastukset, kuormaus, huoltotoimenpiteet, lentotoiminnan harjoittajan järjestämä koulutus ja koulutustyö.

7.2.3 Kahden ohjaajan miehistön lento- ja työaikarajoitukset ovat seuraavat:

Peräkkäisten 24 tunnin päivystysjaksojen lukumäärä	Sallittu lentoaika kunkin päivystysjakson aikana enintään	Vaadittu päivystysaika ilman tehtäviä kunkin päivystysjakson aikana
1 jakso	13 tuntia	7 tuntia
2 jaksoa	12 tuntia	8 tuntia
3 jaksoa	11 tuntia	9 tuntia
4 jaksoa	10 tuntia	10 tuntia

7.2.4 Päivystystoiminnassa tehtävä alkaa hälytyksen saantihetkellä ja päättyy 30 minuuttia lennon päättymisen jälkeen tai, kun lentoon liittyvät tehtävät on suoritettu, mikäli tämä ajankohta on myöhempi. Vaadittu päivystysaika ilman tehtäviä on vietettävä paikassa, jossa on käytettävissä peseytymis- ja nukkumismahdollisuudet, kuten lepohuone tai hotellihuone.

7.2.5 Jos kahden tehtävän välinen aika on vähemmän kuin 1 tunti, tätä aikaa ei voida laskea päivystysajaksi ilman tehtäviä.

7.3 Lepoaika

7.3.1 Vähimmäislepoajat ovat seuraavat:

Päivystysjakso enintään	Vähimmäislepoaika päivystysjakson jälkeen
24 tuntia	24 tuntia
48 tuntia	48 tuntia
72 tuntia	72 tuntia
96 tuntia	96 tuntia

7.3.2 Kun harjoitetaan päivystyksen lisäksi muuta tämän määräyksen soveltamisalaan kuuluvaa lentotoimintaa, miehistön jäsenelle on sen lisäksi, mitä yllä olevassa taulukossa vaaditaan, järjestettävä toisiaan seuraavien seitsemän vuorokauden aikana vähintään yksi viikkolepoajakso.

7.4 Lento- ja työaikarajoitusten ylittäminen

HEMS-, sairaankuljetus-, SAR- ja metsäpalolentotoimintaan kuuluva tai viranomaisen toimeksiannosta suoritettava päivystyksen aikana vastaanotettu tehtävä saadaan suorittaa loppuun. Edellä tarkoitettussa tapauksessa on ylitykset kuitenkin minimoitava ja suoritettava miehistönvaihto, jos mahdollista. Rajoitusten ylitykset on perusteltuihin merkittävä lentotoiminnan harjoittajan lento- ja työaikakirjanpitoon. Työaikarajoitusten ylitykset on otettava huomioon niin, että ne lasketaan mukaan 30 päivän jakson aikana kertyneeseen työaikaan.

8 POIKKEUKSET

Ilmailuhallinto voi hakemuksesta myöntää erityisistä syistä yksittäisiä poikkeuksia tästä määräyksestä, mikäli lentoturvallisuus ei vaarannu. Tällöin otetaan huomioon, mitä teknisten sääntöjen ja hallinnollisten menettelyjen yhdenmukaistamisesta siviili-ilmailun alalla annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3922/91 muuttamisesta 12.12.2006 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1899/2006 säädetään.

9 VOIMAANTULOSÄÄNNÖKSET JA SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

Tämä ilmailumääräys tulee voimaan 16.7.2008 ja kumoaa ilmailumääräyksen OPS M3-2, 8.12.2003.

Siltä osin, mikä johtuu laskentaperusteena aiemmin käytetyn kalenterikuukauden korvaamisesta tässä määräyksessä 30 päivän jaksolla, lentotoiminnan harjoittajien on kuitenkin saatettava Ilmailuhallinnon hyväksyntää edellyttävät toimintakäsikirjansa ja toimintaohjeensa tämän määräyksen mukaisiksi 31.12.2008 mennessä.